

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.1.2021
C(2021) 33 final

PUBLISKĀ VERSIJA

Šis Komisijas dokuments paredzēts lietošanai
Komisijas iekšienē informatīviem nolūkiem.

Par valsts atbalstu – Latvija
SA.54982 (2019/N)
Kompensācija apdrošinātājiem par izmaksām saistībā ar sausuma nodarītajiem zaudējumiem

Godātais ministra kungs!

1. PROCEDŪRA

- (1) Latvija ar 2019. gada 18. jūlija vēstuli, ko Komisija reģistrēja 2019. gada 19. jūlijā, paziņoja par iepriekšminēto atbalstu shēmas veidā (skatīt 5. un 25. apsvērumu) saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu.
- (2) Ar 2019. gada 11. oktobra, 2019. gada 17. decembra, 2020. gada 12. marta, 2020. gada 5. jūnija un 2020. gada 16. novembra vēstulēm, kuras Komisija reģistrējusi tajās pašās attiecīgajās dienās, Latvijas Pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā nosūtīja Komisijai papildu informāciju, ko tā bija pieprasījusi ar 2019. gada 3. septembra, 2019. gada 19. novembra, 2020. gada 4. februāra, 2020. gada 29. aprīļa un 2020. gada 28. jūlija vēstulēm.

2. APRAKSTS

2.1. Nosaukums

- (3) Kompensācija apdrošinātājam par izmaksām saistībā ar sausuma nodarītajiem zaudējumiem

Ārlietu ministram
Edgaram RINKĒVIČAM
K. Valdemāra ielā 3,
Rīga LV-1395
LATVIJA

2.2. Mērķis

- (4) Latvijas iestādes vēlas kompensēt izmaksas, kas radušās apdrošinātājiem, kuri par zaudējumiem, ko lauksaimniekiem nodarījis sausums, būs izmaksājuši atlīdzības daudz lielākā apmērā nekā saņemtās apdrošināšanas prēmijas.

2.3. Juridiskais pamats

- (5) Shēmas juridiskais pamats ir Ministru kabineta noteikumi Nr. 263 – Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība apdrošinātajam sausuma radīto zaudējumu atlīdzības izmaksu kompensēšanai.

2.4. Ilgums

- (6) No Komisijas lēmuma paziņošanas dienas līdz 2027. gada 10. jūlijam. Latvijas iestādes apņēmas pielāgot shēmu valsts atbalsta noteikumiem, kas piemērojami pēc Savienības Pamatnostādņu par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos 2014 gadam¹ (“pamatnostādnes”) termiņa beigām.

2.5. Budžets

- (7) Shēmas budžets ir 90 000 000 EUR, un to finansē no valsts budžeta. Piešķirēja iestāde ir valsts iestāde — Lauku atbalsta dienests.

2.6. Saņēmēji

- (8) Saņēmēji būs lauksaimnieki (t. i., primārie ražotāji), kuri būs noslēguši apdrošināšanas līgumus ar apdrošinātājiem pēc dienas, kad Komisija būs apstiprinājusi shēmu, un kuri tādējādi varēs būt droši, ka viņi saņems kompensāciju no apdrošināšanas sabiedrībām (apdrošināšanas sabiedrības darbosies kā starpnieki, vispirms maksājot kompensāciju par daļu no zaudējumiem, kas lauksaimniekiem radušies sausuma dēļ, pat, ja līdzekļu nepietiekamības gadījumā nāksies aizņemties tirgū, un pēc tam valsts tos atmaksās pārapirošināšanas procesa ietvaros; tā kā šī atmaksa segs kopējo summu, kas izmaksāta lauksaimniekiem kā kompensācija, atskaitot pašu lauksaimnieku samaksāto prēmiju summu, kas reizināta ar koeficientu, nosakot pašrisku, (sk. 11. un 12. apsvērumu), un tā kā tiks piemērots papildu maksimālais apjoms, kas aprēķināts attiecībā uz maksātajām apdrošināšanas prēmijām, netiks pārmērīgi kompensēta summa, kas izmaksāta kā kompensācija lauksaimniekiem, un tātad apdrošināšanas sabiedrības nesaņems valsts atbalstu).

2.7. Atbalsta shēmas apraksts

- (9) Apdrošināšanas sabiedrības Latvijā pašlaik nepiedāvā polises, kas sedz sausuma risku. Sausuma gadījumā lauksaimnieki pieprasa kompensāciju no valsts vai Eiropas iestādēm.

¹ OV C 204, 1.7.2014., 1. lpp. Grozījumi izdarīti ar paziņojumu, kas publicēts OV C 390, 24.11.2015., 4. lpp., OV C 139, 20.4.2018., 3. lpp. un OV C 403, 9.11.2018., 10. lpp. un OV C 424, 8.12.2020, 30 lpp.

(10) Shēma ir paredzēta, lai segtu izmaksas, kas rodas apdrošināšanas sabiedrībām, kuras būs kompensējušas lauksaimniekiem sausuma radītos zaudējumus. Tas mudinās apdrošināšanas sabiedrības piedāvāt sausuma riska apdrošināšanas polises, tādējādi ļaujot valstij maksāt mazākas kompensācijas summas. Tomēr, kā norādīts 8. apsvērumā, no shēmas *in fine* labumu gūs lauksaimnieki, nevis ar to, ka tiks samazinātas viņu apdrošināšanas prēmijas, bet gan ar to, ka viņi būs droši, ka saņems kompensāciju no apdrošināšanas sabiedrībām saskaņā ar parakstīto līgumu (uz apdrošināšanas prēmiju attieksies atbalsts saskaņā ar lauku attīstības programmu – sk. 16. apsvērumu turpmāk).

(11) Atbalsts būs dotācijas veidā, un to (EUR) aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$KA = LA - (AP \times K), \quad \text{kurā}$$

KA ir apdrošinātājam izmaksājamā atbalsta summa (EUR);
LA ir kopējās kompensācijas summa, kas izmaksāta lauksaimniekiem, lai apmierinātu viņu pieprasīto apdrošināšanas atlīdzību;
AP ir kārtējā gadā lauksaimnieku iemaksāto apdrošināšanas prēmiju kopsumma;
K ir koeficients, ko piemēro kārtējā gada apdrošināšanas prēmiju kopsummai².

(12) Minētais koeficients “K” ir:

- a) 2021. gadā – 2,5;
- a) 2022. gadā – 3;
- a) 2023. gadā – 3,5;
- a) 2024. gadā – 4;
- a) 2025. gadā – 4,5;
- a) 2026. gadā – 5;
- a) 2027. gadā – 5,5.

(13) Summai, ko var izmaksāt apdrošināšanas sabiedrībām, piemēro šādus maksimālos apjomus, pat ja apdrošināšanas sabiedrībām radušās izmaksas attiecīgajā gadā tos pārsniedz :

- a) 2021. gadā – 1000 % apmērā no 2021. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas³;
- b) 2022. gadā – 900 % apmērā no 2022. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas;
- c) 2023. gadā – 800 % apmērā no 2022. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas;
- d) 2024. gadā – 700 % apmērā no 2022. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas;
- e) 2025. gadā – 600 % apmērā no 2022. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas;
- f) 2026. gadā – 500 % apmērā no 2022. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas;
- g) 2027. gadā – 400 % apmērā no 2027. gadā iemaksāto sausuma riska apdrošināšanas prēmiju kopsummas.

² Šo koeficientu *de facto* izmanto, lai samazinātu summu, kas jāmaksā apdrošināšanas sabiedrībai.

³ Šī summa ir norādīta ziņojumā, ko apdrošinātājs katru gadu līdz 15. jūlijam iesniedz Zemkopības ministrijai.

(14) Apdrošinātājam būs jāizpilda šādi nosacījumi:

- a) apdrošinātājam atbilstoši apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomu regulējošajiem normatīvajiem aktiem ir tiesības sniegt apdrošināšanas pakalpojumus Latvijas Republikā, un tam nav nodokļu parādu, ja vien nav noslēgta vienošanās ar Valsts ieņēmumu dienestu par nodokļu parāda atmaksas grafiku un tiek pildīti vienošanās nosacījumi;
- b) apdrošinātājs ar lauksaimnieku ir noslēdzis sausuma riska apdrošināšanas līgumu, ievērojot prasības, kas normatīvajos aktos par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanai attiecīgajā plānošanas periodā noteiktas attiecībā uz sējumu platību apdrošināšanu pret sausuma risku;
- c) apdrošināšanas prēmijas lielums par vienu hektāru sējumu ir ne mazāks kā viens procents no hektāra vērtības jeb saražotās lauksaimniecības produkcijas vērtības vienā hektārā lauksaimniecībā izmantojamās zemes;
- d) apdrošinātājs ir izmaksājis lauksaimniekam apdrošināšanas atlīdzību par sausuma radītajiem zaudējumiem ne vairāk kā 60 % apmērā no lauksaimnieka kopējās sausuma radīto zaudējumu summas;
- e) apdrošinātājs līdz kārtējā gada 15. jūlijam ir iesniedzis informāciju par apstrādātajām platībām.

(15) Ja apdrošinātāja izsniegtās apdrošināšanas polises bez sausuma riska paredz segt arī cita veida apdrošināšanas riskus, apdrošinātājs atsevišķi sadalījumā pa apdrošinātajiem kultūraugiem nodala iemaksāto apdrošināšanas prēmiju summu, apdrošināto platību un apdrošinājuma summu, kas saistītas ar sausuma riska apdrošināšanu.

(16) Kompensāciju piešķirs tikai tiem lauksaimniekiem, kuri ir apdrošinājuši savas apstrādātās platības pret sausumu un saņēmuši atbalstu ne vairāk kā 70 % apmērā no apdrošināšanas prēmijas saskaņā ar polisi, kas sedz ražošanas zaudējumus vairāk nekā 20 % apmērā⁴. Apstrādātā platība ir tā, kas deklarēta vienotā platībatkarīgā atbalsta pieteikumā, kas sagatavots saskaņā ar noteikumiem un procedūram par tiešo maksājumu piešķiršanas kārtību lauksaimniekiem.

(17) Kompensāciju, ko lauksaimnieks pieprasījis saskaņā ar apdrošināšanas polisi, nemaksā, ja lauksaimnieks atbilst vismaz vienai no grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmēm:

- a) kapitālsabiedrībai – akciju sabiedrībai vai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus) – uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no tās parakstītā kapitāla (ja, uzkrātos zaudējumus atskaitot no rezervēm un visām pārējām pozīcijām, kuras vispārpieņemts uzskatīt par daļu no sabiedrības pašu kapitāla, rodas negatīvs rezultāts, kas pārsniedz pusi no parakstītā kapitāla, ņemot vērā arī

⁴ Latvijā atbalstu attiecībā uz apdrošināšanas prēmijām piešķirs saskaņā ar lauku attīstības programmu, kas izveidota saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp.). Prēmijas atbalsta likme 70 % apmērā un zaudējumu sliksnis ir noteikti šajā regulā. Tomēr, tā kā to piemēros 80 % no apdrošināšanas prēmijas (lauksaimniekam pašam vienmēr būs jāmaksā 20 % no prēmijas), faktiskā atbalsta likme attiecībā pret prēmijas summu būs 56 %.

- kapitāldaļu (uzcenojumu);
- b) sabiedrībai, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām (izņemot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus), uzkrāto zaudējumu dēļ ir zudusi vairāk nekā puse no kapitāla, kas norādīts sabiedrības grāmatvedības pārskatos (šā noteikuma izpratnē sabiedrība ir tāda sabiedrība, īpaši pilnsabiedrība un komandītsabiedrība, kurā vismaz dažiem dalībniekiem ir neierobežota atbildība par sabiedrības parādsaistībām);
- c) lauksaimniekam ar tiesas spriedumu ir pasludināts maksātnespējas process vai tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process vai ārpus tiesiskās aizsardzības process; vai ir uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums, vai tā saimnieciskā darbība ir izbeigta, vai tas atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, lai pēc kreditoru pieprasījuma tam piemērotu maksātnespējas procedūru;
- d) lauksaimnieks ir saņēmis glābšanas atbalstu un vēl nav atmaksājis aizdevumu vai atsaucis garantiju, vai ir saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu un uz to joprojām attiecas pārstrukturēšanas plāns;
- e) lauksaimnieks neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam, un pēdējos divus gadus uzņēmuma parādsaistību un pašu kapitāla bilances vērtību attiecība ir pārsniegusi 7,5, kā arī uzņēmuma procentu seguma attiecība, kas rēķināta pēc uzņēmuma ieņēmumiem pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (*EBITDA*), ir bijusi mazāka par 1,0.

- (18) Kompensāciju, ko lauksaimnieks pieprasījis saskaņā ar apdrošināšanas polisi, nedrīkst izmaksāt, ja uz viņu attiecas atgūšanas rīkojums, kas izdots saskaņā ar Komisijas lēmumu, ar kuru atbalsts atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu.
- (19) Apdrošināšanas polise segs kompensāciju par sausuma radītajiem zaudējumiem, un tajā netiks pieprasīts vai norādīts turpmākās produkcijas veids vai daudzums. Atbalstu nedrīkst attiecināt tikai uz apdrošināšanu, ko nodrošina viena apdrošināšanas sabiedrība vai sabiedrību grupa, vai tam piemērot nosacījumu, ka apdrošināšanas līgums jāslēdz ar sabiedrību, kas veic uzņēmējdarbību Latvijā. Atbalstu drīkst izmaksāt tikai par jaunām apdrošināšanas polisēm, kas noslēgtas pēc Komisijas lēmuma paziņošanas dienas.
- (20) Apdrošināšanas sabiedrībām līdz kārtējā gada 15. oktobrim jāiesniedz iesniegums Lauku atbalsta dienestā. Minētajā iesniegumā iekļauj pieteikuma iesniedzēja nosaukumu un lielumu, pārējos būtiskos elementus, kas aprakstīti 71. punktā (un attiecībā uz lieliem uzņēmumiem – hipotētisko scenāriju, kas minēts pamatnostādņu 72. punktā, kā arī aprēķinus, kas veikti, pamatojoties uz norādēm 11. līdz 13. apsvērumā, un dokumentus, kas apliecina, ka zaudējumi lauksaimniekiem ir radušies sausuma dēļ (piemēram, sējumu apsekošanas aktus). Zemkopības ministrija izvērtē hidrometeoroloģiskos datus, lai gūtu apstiprinājumu, ka zaudējumi radušies sausuma dēļ. Savukārt Lauku atbalsta dienests pārbauda, vai apdrošinātājs atbilst 14. un 15. apsvērumā minētajiem nosacījumiem, vai aprēķini ir veikti, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, kas minēti 11.–13. apsvērumā (kas tam ļaus noteikt atbalsta summu, pamatojoties uz skaidriem un aktuāliem apliecinājošiem dokumentiem), un vai lauksaimnieks atbilst 16. un 18. apsvērumā minētajām prasībām. Tas arī pārbauda pamatnostādņu 72. punktā minētā hipotētiskā scenārija ticamību un nosūta savus secinājumus Zemkopības ministrijai, kas pieprasīs līdzekļus, kas vajadzīgi atbalsta izmaksai.

Apdrošinātāju sniegtie dati tiks salīdzināti arī ar datiem, ko lauksaimnieki snieguši savos pieteikumos par atbalstu attiecībā uz apdrošināšanas prēmiju.

- (21) Shēmas ietvaros paredzēto atbalstu nevar kumulēt ar citu publisku atbalstu, kas saņemts no citām vietējām, reģionālām, valsts vai Eiropas Savienības programmām to pašu izmaksu segšanai.
- (22) Ja kompensācijas apmērs pārsniedz 60 000 EUR, Lauku atbalsta dienests publicē apdrošinātāja nosaukumu un adresi, kompensācijas summu un piešķiršanas datumu, nozari un saimnieciskās darbības veicēja veidu šādā tīmekļa vietnē: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home/>.

3. VĒRTĒJUMS

3.1. Atbalsta esība – LESD 107. panta 1. punkta piemērošana

- (23) Saskaņā ar Līguma 107. panta 1. punktu, “ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm”.
- (24) Tāpēc, lai pasākumu varētu uzskatīt par valsts atbalstu šā noteikuma nozīmē, ir jābūt izpildītiem šādiem kumulatīviem nosacījumiem: i) pasākumam jābūt attiecināmam uz valsti un finansētam no valsts līdzekļiem; ii) tam jārada ekonomiskas priekšrocības saņēmējam; iii) priekšrocībām jābūt selektīvām un iv) pasākumam jābūt tādām, kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm. Šajā gadījumā valsts atbalsta esība tiks izvērtēta lauksaimnieku līmenī, ņemot vērā apdrošināšanas sabiedrību kā vienkāršu starpnieku lomu (sk. 8. apsvērumu).
- (25) Tā kā atbalstu reglamentē juridiskais pamats, kas paredz atbalsta piešķiršanu bez turpmākiem sīki izstrādātiem piemērošanas noteikumiem attiecībā uz uzņēmumiem, kuri definēti vispārīgi un abstrakti (sk. 5. un 8. apsvērumu), Komisija uzskata, ka paziņojums attiecas uz shēmu pamatnostādņu 35. punkta 4. apakšpunkta nozīmē.
- (26) Shēma ir attiecināma uz valsti, jo tā ir izveidota ar valsts tiesību aktiem (sk. 5. apsvērumu) un piešķirējietāde ir valsts iestāde (sk. 7. apsvērumu). To finansēs no valsts līdzekļiem (valsts budžets – sk. 7. apsvērumu).
- (27) Shēma ir selektīva, jo citi uzņēmumi, kas atrodas salīdzināmā faktiskajā un tiesiskajā situācijā, ņemot vērā sasniedzamo mērķi, lauksaimniecības nozarē vai citās nozarēs nav atbalsttiesīgi un no tās pašas priekšrocības labumu negūst. Tāpēc tas rada selektīvu ekonomisku priekšrocību vienīgi dažiem uzņēmumiem, nostiprinot to konkurētspēju tirgū. Saskaņā ar Tiesas judikatūru jau pats fakts vien, ka kāda uzņēmuma konkurētspēja tiek pastiprināta salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem, piešķirot tam ekonomisku priekšrocību, ko tas

citādi nebūtu saņēmis parastā savas darbības gaitā, liecina par konkurences izkropļošanas risku⁵.

- (28) Saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts atbalsta pasākumi var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja uzņēmums darbojas tirgū, kurā notiek ES iekšējā tirdzniecība⁶. Atbalsta saņēmēji darbojas lauksaimniecības produktu tirgū, kurā notiek ES iekšējā tirdzniecība⁷. Attiecīgā nozare ES līmenī ir atvērta konkurencei, un tāpēc tā ir jutīga pret jebkuriem pasākumiem, kas veicina ražošanu vienā vai vairākās dalībvalstīs. Līdz ar to attiecīgā shēma pēc sava rakstura var radīt konkurences izkropļojumus un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (29) Ņemot vērā iepriekš teikto, LESD 107. panta 1. punkta nosacījumi ir izpildīti. Tāpēc var secināt, ka ierosinātā shēma ir valsts atbalsts minētā panta nozīmē. Šo atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu tikai tādā gadījumā, ja tam var piemērot kādu no LESD paredzētajām atkāpēm.

3.2. Atbalsta likumība – LESD 108. panta 3. punkta piemērošana

- (30) Atbalsta shēma tika paziņota Komisijai 2019. gada 18. jūlijā. Tā vēl nebija īstenota. Tāpēc Latvija savu pienākumu saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu ir izpildījusi.

3.3. Atbalsta saderība

3.3.1. LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta piemērošana

- (31) Saskaņā ar 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalsts, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu reģionu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm, tiek uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu.

3.3.2. Pamatnostādņu piemērošana

- (32) Ņemot vērā, ka paziņotā shēma attiecas uz pārapirošināšanas mehānismu, no kura *in fine* labums būtu jāgūst lauksaimniekiem, tai piemēro pamatnostādņu II daļas 1. nodaļas 1.2.1.6. apakšsadaļas (Atbalsts apdrošināšanas prēmiju maksāšanai) noteikumus.

3.3.2.1. Pamatnostādņu 1.2.1.6. apakšsadaļa

- (33) Saskaņā ar pamatnostādņu 408. punktu pārapirošināšanas shēmas tiek izskatītas katrā gadījumā atsevišķi. Šajā gadījumā shēmas labuma guvēji ir lauksaimnieki, jo shēma tika paredzēta, lai lauksaimnieki varētu noslēgt apdrošināšanas līgumu un būt droši, ka viņi saņems kompensāciju par sausuma radītajiem zaudējumiem (sk. 14. apsvēruma d) punktu). Saskaņā ar mehānismu, kas tiks ieviests, apdrošināšanas sabiedrības darbosies kā starpnieks (t. i., pakalpojumu sniedzējs), izmaksājot kompensāciju lauksaimniekiem un pēc tam saņemot atmaksu pārapirošināšanas ietvaros, un nesaņems nekādu atbalstu, jo tām būs jāavansē

⁵ Tiesas 1980. gada 17. septembra spriedums Lietā 730/79, *Philip Morris Holland BV pret Eiropas Kopienu Komisiju*, ECLI:EU:C:1980:209.

⁶ Skatīt jo īpaši Tiesas 1988. gada 13. jūlija spriedumu Lietā C-102/87, *Francijas Republika pret Eiropas Kopienu Komisiju*, ECLI:EU:C:1988:391.

⁷ Kopienas iekšējais pārtikas eksports 2018. gadā sasniedza 244,265 miljardus EUR (avots: Eurostat).

līdzekļi, kas tām tiks atmaksāti saskaņā ar stingriem nosacījumiem (sk. 8. un 14. apsvērumu). Tagad ir jāpārbauda, vai ir ievēroti pārējie pamatnostādņu 1.2.1.6. apakšiedaļas noteikumi.

- (34) Saskaņā ar pamatnostādņu 406. punktu atbalsts attiecas vienīgi uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu. Tā tas ir šajā gadījumā (sk. 8. apsvērumu).
- (35) Saskaņā ar pamatnostādņu 407. punktu atbalsts nedrīkst radīt šķēršļus apdrošināšanas pakalpojumu iekšējā tirgus darbībai. Konkrēti, atbalstu nedrīkst attiecināt tikai uz apdrošināšanu, ko nodrošina viena apdrošināšanas sabiedrība vai sabiedrību grupa, vai tam piemērot nosacījumu, ka apdrošināšanas līgums jāslēdz ar sabiedrību, kas veic uzņēmējdarbību attiecīgajā dalībvalstī. Kā norādīts 19. apsvērumā, šie noteikumi ir ievēroti.
- (36) Saskaņā ar pamatnostādņu 409. punktu apdrošināšanas polises segs dabas katastrofai pielīdzināmu notikumu (sausums – sk. 16. apsvērumu).
- (37) Saskaņā ar pamatnostādņu 410. punktu ar apdrošināšanu var kompensēt tikai izmaksas, kas rodas, atlīdzinot 409. punktā minēto kaitējumu, un nedrīkst būt prasību vai norāžu par turpmākās produkcijas veidu vai daudzumu. Kā norādīts 19. apsvērumā, šie noteikumi ir ievēroti.
- (38) Pamatnostādņu 411. punkts šajā gadījumā nav būtisks.
- (39) Saskaņā ar pamatnostādņu 412. punktu bruto atbalsta intensitāte nedrīkst pārsniegt 65 % no apdrošināšanas prēmijas izmaksām, taču tas neattiecas uz atbalstu kritušo dzīvnieku aizvākšanai un iznīcināšanai. Šajā gadījumā Latvijas iestādes ir paskaidrojušas, ka pārapirošināšanas mehānisms dod labumu lauksaimniekiem, ļaujot viņiem būt drošiem par kompensācijas saņemšanu saskaņā ar līgumu (jo viens no pārapirošināšanas nosacījumiem ir tas, ka viņiem kompensācija ir izmaksāta – sk. 14. apsvēruma d) apakšpunktu). Shēma neietekmē pašas apdrošināšanas prēmijas līmeni (sk. 10. apsvērumu). Tomēr Komisija norāda, ka prēmijas atbalsts, kas tiks piešķirts lauksaimniekiem saskaņā ar lauku attīstības programmu, sasniegs 56 % intensitāti (sk. 6. zemspītras piezīmi) un ka uz šo atbalstu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1305/2013 81. un 82. pantu neattieksies valsts atbalsta noteikumi. Ņemot vērā visus šos elementus, Komisija var secināt, ka pat tad, ja pārapirošināšanas priekšrocības netiek nodotas lauksaimniekam apdrošināšanas prēmijas samazinājuma veidā, shēma nav pretrunā pamatnostādņu 412. punkta noteikumiem.

3.3.2.2. *Kopējie novērtēšanas principi*

Ieguldījums kopīgā mērķī

- (40) Saskaņā ar pamatnostādņu 44. punktu atbalstam lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos vajadzētu būt cieši saistītam ar KLP, tam vajadzētu būt saskaņā ar lauku attīstības mērķiem un vajadzētu būt saderīgam ar lauksaimniecības produktu tirgu kopīgās organizācijas mērķiem.
- (41) Pamatnostādņu 48. punktā norādīts, ka Komisija uzskata, ka attiecībā uz atbalsta pasākumiem, kas minēti pamatnostādņu II daļas 1.2. iedaļā un neietilpst lauku attīstības jomā, princips par devumu lauku attīstības mērķu sasniegšanā ir

ievērots, ja Komisija ir guvusi pietiekamu pieredzi saistībā ar minēto pasākumu devumu lauku attīstības mērķu sasniegšanā. Tā kā uz shēmu, kas neietilpst lauku attīstības jomā, attiecas pamatnostādņu 1.2. iedaļa, atbalsts, kādu tā sniedz, tiek uzskatīts par tādu, kas veicina lauku attīstības mērķu sasniegšanu. Atbalsta veids (zaudējumu kompensēšana) nosaka to, ka tas ir cieši saistīts ar KLP, jo tas veicina lauku attīstības mērķu sasniegšanu un tāad nav nesaderīgs ar lauksaimniecības produktu tirgu kopīgās organizācijas noteikumiem, jo tas nav pretrunā tās mehānismiem. Tādējādi pamatnostādņu 44. punkta noteikumi ir ievēroti.

- (42) Līdzīgā kārtā atbalsta veids ir tāds, ka tam nebūs arī nekādas negatīvas ietekmes uz vidi, jo tas ir paredzēts, lai kompensētu zaudējumus. No šā viedokļa shēma nav pretrunā vides mērķiem, kas saskaņā ar pamatnostādņu 52. punktu ir jāsasniedz.

Valsts intervences nepieciešamība

- (43) Ņemot vērā pamatnostādņu 55. punktu, Komisija uzskata, ka attiecībā uz atbalsta pasākumiem, kas atbilst pamatnostādņu II daļā paredzētajiem īpašajiem nosacījumiem, tirgus bez valsts intervences vēlamo mērķu sasniegšanu nenodrošina. Tā kā ir pierādīts, ka atbalsts nav pretrunā attiecīgajiem pamatnostādņu II daļas īpašajiem noteikumiem (sk. 33.–39. apsvērumu), kritērijs par valsts intervences nepieciešamību ir izpildīts.

Atbalsta pasākuma piemērotība

- (44) Saskaņā ar pamatnostādņu 57. punkta nosacījumiem minētajā shēmā paredzētais atbalsts ir piemērots politikas instruments, jo tas nav pretrunā īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti pamatnostādņu II daļā (sk. 33.–39. apsvērumu). Ierosinātais instruments (tieša dotācija – sk. 11. apsvērumu) ir piemērots arī tāpēc, ka tas ir kompensācijas pabalsts, salīdzinājumā ar kuru citam atbalsta instrumentam, piemēram, aizdevumam, garantijai vai atmaksājamam avansa maksājumam, tiešas ietekmes nebūtu, un tas neveicinātu apdrošināšanas sabiedrības piedāvāt sausuma riska apdrošināšanas pakalpojumu. Attiecībā uz lauksaimniekiem – apdrošināšanas sabiedrības intervence, izmaksājot kompensāciju skaidrā naudā, arī ir piemērots instruments, jo tam būs vistiešākā ietekme, lai atjaunotu situāciju, kāda tā bija pirms sausuma.

Atbalsta stimulējošā iedarbība un tā nepieciešamība

- (45) Attiecībā uz lauksaimniekiem stimulējošās ietekmes noteikumi nav būtiski, jo atbalsts apdrošināšanas prēmijai tiks piešķirts saskaņā ar Latvijas lauku attīstības programmu un atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1305/2013 81. un 82. pantam uz to neattieksies valsts atbalsta noteikumi. Komisija arī norāda, ka, lai gan apdrošināšanas sabiedrības darbosies kā starpnieks lauksaimnieku zaudējumu kompensācijas mehānismā, tām būs jāiesniedz pieteikums saskaņā ar pamatnostādņu 71. un 72. punkta noteikumiem (sk. 20. apsvērumu).

Atbalsta proporcionalitāte

- (46) Komisija norāda, ka atbalsts nav pretrunā pamatnostādņu II daļas īpašajiem noteikumiem (sk. 33.–39. apsvērumu) saskaņā ar pamatnostādņu 84. punkta noteikumiem. Turklāt atbalsta maksimālo intensitāti un atbalsta summu piešķirēja iestāde aprēķinās brīdī, kad tā piešķirs atbalstu, attiecināmās izmaksas tiks pierādītas ar skaidriem, konkrētiem un aktuāliem apliecinājumiem dokumentiem

saskaņā ar pamatnostādņu 85. punkta noteikumiem (sk. 14. apsvēruma e) punktu un 20. apsvērumu), un PVN kritērijs šajā gadījumā nav būtisks, jo tas ir kompensācijas atbalsts. Visbeidzot, atbalstu nevar kumulēt ar citu publisku atbalstu, kas sedz tās pašas izmaksas (sk. 21. apsvērumu). Tāpēc var uzskatīt, ka proporcionalitātes kritērijs ir izpildīts.

Izvairīšanās no nepamatotas nelabvēlīgas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību

- (47) Saskaņā ar pamatnostādņu 108. punktu, lai atbalsts būtu saderīgs ar iekšējo tirgu, atbalsta pasākumu negatīvajai ietekmei, kas izpaužas kā konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, jābūt ierobežotai.
- (48) Saskaņā ar pamatnostādņu 113. punktu, ja atbalsts atbilst nosacījumiem un nepārsniedz attiecīgo atbalsta maksimālo intensitāti, kas noteikta minēto pamatnostādņu II daļas attiecīgajās iedaļās, atbalsta negatīvā ietekme uz konkurenci un tirdzniecību ir samazināta līdz minimumam.
- (49) Ņemot vērā, ka šajā gadījumā paredzētais atbalsts nav pretrunā pamatnostādņu II daļas īpašajiem noteikumiem (sk. 33.–39. apsvērumu), tiek uzskatīts, ka tā ietekme uz konkurenci un tirdzniecību ir ierobežota līdz minimumam un kritērijs par izvairīšanos no nepamatotas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību ir izpildīts.

Pārredzamība

- (50) Kā norādīts 22. apsvērumā, pārredzamības prasības ir izpildītas.
- (51) Visbeidzot, Komisija norāda, ka apdrošināšanas sabiedrības nevarēs kompensēt to lauksaimnieku zaudējumus, kuri nonākuši grūtībās vai uz kuriem attiecas atgūšanas rīkojums, kas izdots pēc Komisijas lēmuma, ar kuru atbalsts atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu (sk. 17. un 18. apsvērumu), un ka shēma tiks pielāgota valsts atbalsta noteikumiem, kurus piemēros pēc pamatnostādņu termiņa beigām (sk. 6. apsvērumu).
- (52) Komisija jau ir atzinusi par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu citas dalībvalsts shēmu, kuras pamatā ir līdzīgi parametri⁸. Šajā gadījumā, tāpat kā iepriekš minētajā līdzīgā shēmā, apdrošināšanas sabiedrības atbalstu nesaņems, un labumu no tā gūs lauksaimnieki (sk. 8. apsvērumu). Turklāt Komisija norāda, ka tiek piemērots degresīvs maksimālais apjoms (sk. 13. apsvērumu), kas tā nebija līdzīgajā shēmā. Tā kā Komisijai saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu par saderīgu ar iekšējo tirgu ir atzinusi līdzīgo shēmu, bet kurā nav paredzēts degresīvs maksimālais apjoms, tai nav iemesla pieņemt atšķirīgu nostāju attiecībā uz konkrēto ierobežojošāko shēmu.

⁸ Atbalsts SA.44844 (Lēmums C(2016) 3155 final, 30.5.2016.).

4. SECINĀJUMI

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija nolēma necelt iebildumus pret paziņoto valsts atbalsta shēmu, jo tā ir saderīga ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

Ja šī vēstule satur konfidenciālu informāciju, kuru nedrīkst izpaust trešām personām, lūdzam informēt par to Komisiju 15 darbdienu laikā pēc tās saņemšanas datuma. Ja Komisija minētajā termiņā nesaņems pamatotu pieprasījumu, tiks uzskatīts, ka Jūs piekrītat vēstules pilna teksta publicēšanai autentiskajā valodā internetā šādā vietnē: <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Šis pieprasījums ir jānosūta pa e-pastu uz šādu adresi:

*Commission européenne
Direction générale de la concurrence
Greffes des aides d'État
1049 Bruxelles
Stateaidgreffe@ec.europa.eu*

Ar cieņu

Komisijas vārdā —

priekšsēdētājas izpildvietniece
Margrethe VESTAGER